

PS_BA005 Společenskovední základ (podzim 2015)
Základy antropologie (1): Biologická antropologie a místo člověka v živé přírodě
Miroslav Králík
Seznam studijní literatury, šedá je povinná.

(A) Prezentace z přednášky (IS MU)

(B) Vývoj a členění antropologie, obecná antropologie

Hesla v Encyklopedii antropologie

<http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/prif/ps11/antropol/web/encyklopedie.html>

antropologie (vč. podskupin: obecná, evolucionistická, evoluční, funkcionalistická, difuzionistická, konfiguracionistická, strukturální, strukturálně funkcionální);

Boas, Franz;

Hrdlička, Aleš;

Suk, Vojtěch;

Zájemcům doporučuji číst širší přehled:

Soukup, V. (2000): *Přehled antropologických teorií kultury*. Praha: Portál.

(C) Roviny vysvětlení biologického jevu

Grim T. (2000). Paralelní vysvětlení. Proč a jak se ptát „proč“ a „jak“? *Vesmír*, 79, 92-93.

http://www.zoologie.upol.cz/osoby/Grim/Grim_Vesmír_2000_Paralelní_vysvetleni.pdf

Zájemcům doporučuji originály:

Mayr, E. (1961). Cause and Effect in Biology. *Science* 131: 1501–1506.

http://isites.harvard.edu/fs/docs/icb.topic100452.files/Mayr_E_1961_Science_V134.pp1501-1506.pdf

Tinbergen, N. (1963). On Aims and Methods in Ethology. *Zeitschrift für Tierpsychologie* 20: 410-433.

http://www.rockefeller.edu/bard/pdf/week_02_tinbergen_on_aims_and_methods_of_ethology_zft_1963.pdf

Případně nové pohledy na toto téma:

Laland, K. N., Sterelny, K., Odling-Smee, J., Hoppitt, W., & Uller, T. (2011). Cause and Effect in Biology Revisited: Is Mayr's Proximate-Ultimate Dichotomy Still Useful? *Science*, 334(6062), 1512–1516.

<http://doi.org/10.1126/science.1210879>

https://www.researchgate.net/publication/51884202_Cause_and_Effect_in_Biology_Revisited_Is_Mayr%27s_Proximate-Ultimate_Dichotomy_Still_Useful

Návnada pro eventuální zájemce o behaviorálně-ekologické přístupy:

http://www.zoologie.upol.cz/osoby/Grim/etoekologie_obecny_uvod.pdf

(D) Člověk živočichů a primát – primatologie

Gaisler, J. (2000). *Primatologie pro antropology*. Panoráma biologické a sociokulturní antropologie. Brno: Nadace Universitas Masarykiana. **Kapitola 2 – Primáti jako savci, str. 15-20.**

http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/prif/js10/panorama/web/modules/03_antropo_gaisler.pdf

Hesla v Encyklopedii antropologie

<http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/prif/ps11/antropol/web/encyklopedie.html>

primáti,

primáti, vyšší;

Zájemcům doporučuji číst práce Stanislava Komárka a popularizaci Desmonda Morrise:

Komárek, S. (2003): *Obráz člověka v dílech některých významných biologů 19. a 20. století*. Panoráma biologické a sociokulturní antropologie. Brno: Masarykova univerzita.

http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/prif/js10/panorama/web/modules/20_antropo_komarek.pdf

Morris, D. (1997). *Lidský živočich*. Euromedia Group. (v originále The Human Animal).

(E) Vývoj člověka a rozdíly mezi člověkem a ostatními primáty - paleoantropologie

Vančata, V. (2003): *Paleoantropologie – přehled fylogeneze člověka a jeho předků*. Panoráma biologické a sociokulturní antropologie. Brno: Masarykova univerzita. **Kapitola 12 - Kolonizace světa v průběhu evoluce hominidů , str. 111-116.**

http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/prif/js10/panorama/web/modules/13_antropo_vancata.pdf

Hesla v Encyklopedii antropologie

<http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/prif/ps11/antropol/web/encyklopedie.html>

paleoantropologie;
fylogeneze;
antropogeneze;
Homo sapiens;

Králík, M. & Čuta, M. (2009): Individuální vývoj člověka. Brno: Masarykova univerzita. **Kapitola 4: Životní historie.**

http://www.sci.muni.cz/anthrop/wp-content/uploads/2015/02/IV_04.pdf

Zájemcům doporučuji:

Kaplan, Hillard S., Jane B. Lancaster (2003). An Evolutionary and Ecological Analysis of Human Fertility, Mating Patterns, and Parental Investment. In: Panel for the Workshop on the Biodemography of Fertility and Family Behavior, Kenneth W. Wachter and Rodolfo A. Bulatao (Eds.) *Offspring: Human Fertility Behavior in Biodemographic Perspective*. Pp. 170-223. Washington, D.C.: National Academies Press. **Zejména strany: 179-187.**

http://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK97286/pdf/Bookshelf_NBK97286.pdf

(F) Rozdíly mezi lidskými skupinami

Hesla v Encyklopedii antropologie

<http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/prif/ps11/antropol/web/encyklopedie.html>

Linné, Carl von;

rasa (vč. jejích podskupin, např. rasa, nordická);

Blumenbach, Johann Friedrich;

gobinismus;

eugenika;

rasismus;

adaptace (vč. podskupin, adaptace člověka na ...);

kultura;

historie, životní;

člověk;

Zájemcům doporučuji:

Budil, Ivo T. (2005): *Zrození moderní rasové teorie: Život a dílo Victora Courteta*. Panoráma biologické a sociokulturní antropologie. Brno: Masarykova univerzita.

http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/prif/js10/panorama/web/modules/26_antropo_budil.pdf

Gould, Stephen Jay (1998): *Jak neměřit člověka: pravda a předsudky v dějinách hodnocení lidské inteligence*. Praha: Lidové noviny.

(G) Rozdíly mezi lidmi v rámci lidských skupin

Hesla v Encyklopedii antropologie

<http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/prif/ps11/antropol/web/encyklopedie.html>

dědičnost chování;

mechanismy, epigenetické;

Markoš, A. (2015) Úvodní slovo – Všechno je epigenetika? *Vesmír* 94.

<http://vesmir.cz/2015/02/02/uvodni-slovo-vsechno-je-epigenetika/>

<http://casopis.vesmir.cz/clanky/clanek/id/10889>

Zájemcům doporučuji:

Genné-Bacon, E. A. (2014). Thinking Evolutionarily About Obesity. *The Yale Journal of Biology and Medicine*, 87(2), 99–112.

<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4031802/>